

Bacheloroppgave

Studieprogram: Sosiologi

Opptaksår: 2018-2021

Er oppgaven konfidensiell? NEI: JA:

Kan oppgaven benyttes til undervisningsformål? JA: NEI:

Forfatter: Lars-Andreas Pedersen Valstad

Studentnr : 250789

Kandidatnr : 4178

Oppgavens tittel: Norsk bistand - en politikk som påvirker millioner av mennesker

Veileder: Isak Lekve

*Norsk bistand - en politikk som påvirker
millioner av mennesker*

Universitetet
i Stavanger

Lars-Andreas Valstad
Bacheloroppgave i sosiologi
Det samfunnsvitenskapelig fakultet
Institutt for medie- og samfunnsfag
Universitetet i Stavanger
2021

Sammendrag

I denne kvalitative litteraturstudien har jeg analysert bistandspolitikken til partiprogrammene til Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Sosialistisk venstreparti og Miljøpartiet de Grønne. Dette for å se på hvordan de rettferdiggjør sin bistandspolitik. Studiens teoretiske rammeverk knytter seg til Luc Boltanski og Laurent Thévenots teori om åtte verdiorden som handler om rettferdiggjøring. I gjennomgang av partienes bistandspolitik ble det funnet at samtlige av de fem partiene har en relativt lik rettferdiggjøring av humanitære bistanden, hvor samtlige rettferdiggjør sin politikk med at de ønsker å støtte de som er påvirket av krig, konflikt og naturkatastrofer fortløpende. I politikken rundt klimabistand derimot er det stor uenighet i partienes rettferdiggjøring. Der noen partier ønsker en stor økning i klimabistand og har tro på at dette vil redusere klimaendringene og skape et bærekraftig samfunn, ønsker andre partier minimalt med klimabistand og argumenterer lite for dette i deres politikk. I rettferdiggjøringen om utviklingsbistand er det større uenigheter blant partiene. Her er det uenigheter om hvor mye partiene ønsker å støtte med, hvordan midlene skal delegeres og hvem bistanden skal støtte. Rettferdiggjøringen baserer seg på at samtlige ønsker å støtte land på en effektiv måte, der bistanden blir utnyttet slik at den har best funksjon. Her er fremgangsmåten veldig ulik blant partiene, da samtlige partier har ulik argumentasjon på hva og hvordan midlene skal brukes.

Nøkkelord Politikk, Bistand, Verdiorden, Parti, Humanitær, Utvikling, Klima

Forord

Hensikten med denne studien er at jeg vil tilegne meg mer kunnskap om norsk bistand og bistandspolitikk. Grunnen til dette er at jeg ønsker meg en fremtidig karriere i offentlig institusjoner som Norad, UD og internasjonale NGOer som jobber innen menneskerettigheter eller klima. Gjennom mine seks semestre på Universitetet i Stavanger har jeg funnet flere tema som jeg har fått stor interesse for, der er bistandspolitikken blant et av de. Mitt engasjement for bistand og menneskerettigheter har gitt meg en 12 måneders internship stilling høsten 2021 hos Partners Relief and Development i Thailand, der jeg skal jobbe med mennesker påvirket av krig, konflikt og naturkatastrofer i Myanmar, Bangladesh, Thailand, Syria, Irak og Jemen.

Det er flere jeg vil takke for mine tre år på Universitetet i Stavanger.

- Først vil jeg takke min kollokviegruppe. Vi har motivert og hjulpet hverandre til å prestere bedre faglig gjennom tre år.
- Takk til veilederen min Isak Lekve for gode råd gjennom denne studien.
- Takk til Lånekassen og familie for økonomisk støtte gjennom studiene.
- Takk UIS og professorene for kvalitetsundervisning
- Takk til Ronny Valstad

Forfatter: Lars-Andreas Pedersen Valstad.

Dato: 12.05.2021

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	2
Forord	3
Kapittel 1. Innledning	5
1.1 Problemstilling: Hvordan rettferdiggjør norske partier sin bistandspolitikk?	6
1.2 Studiens oppbygning	6
Kapittel 2. Teori	7
2.1 Former for bistand	7
2.1 En fransk pragmatisk sosiologi	8
2.1.1 Verdiorden	8
2.1.2 Presentasjon av verdiorden	10
Kapittel 3. Metode	14
3.1 Utvalg og innsamling	14
3.2 Metoderefleksjon	15
Kapittel 4. Bistandspolitikk til norske partiene	16
4.1 Arbeiderpartiet	16
4.2 Fremskrittspartiet	17
4.3 Kristelig folkeparti	18
4.4 Sosialistisk venstreparti	20
4.5 Miljøpartiet de grønne	21
Kapittel 5. Partienes rettferdiggjøring	23
5.1 Utviklingsbistand	23
5.2 Humanitær bistand	25
5.3 Klimabistand	26
5.4 Verdiorden hos partiene	28
Kapittel 6. Konklusjon	29
Litteraturliste	30

Kapittel 1. Innledning

I 2020 ble det gitt et historisk høyt beløp i norsk bistand. Norge ga hele 1.11 prosent av Norges bruttonasjonalinntekt (BNI), som tilsvarte et beløp på 39.5 milliarder kroner (Norad, 2021). Vi er et av få giverland i verden som nådde FN-målet, som er å gi 0.7 prosent av BNI i offisiell bistand (Regjeringen, 2021). Norges nåværende mål er at bistandsmidlene skal bidra til økt demokratisering, vektlegging av menneskerettighetene og støtte tiltak som hjelper mennesker ut av fattigdom (Norad, 2018). Dette er noe Norge har arbeidet med siden 50-tallet, hvor bistandsmidlene har økt og blitt effektivisert for hvert år. En av grunnen til at bistanden har vært så kontinuerlig gjennom flere år er fordi skattebetalerne i landet faktisk ønsker å støtte utviklingsland, mennesker i nødsituasjoner og internasjonale klimatiltak (Norad, 2018). Vi befinner oss er i en unik posisjon der vi har muligheten til å gjøre store forskjeller rundt om i verden gjennom bistand. Behovet for bistand har vært og vil være et aktuelt tema mange år fremover. Det oppstår nye situasjoner som krig, konflikter, naturkatastrofer og pandemier som øker nødvendigheten for internasjonal solidaritet og bistand. Det har blant annet ikke vært flere mennesker på flukt i verden siden andre verdenskrig (FN, 2019) og behovet for bistand har spesielt økt siden Covid pandemien startet (Norad, 2021). Norge endrer kjapt strategier når ulike situasjoner oppstår, da de allerede omdirigerte store bistands summer til helse i 2020 (Norad, 2021).

Bistandsmidlene i fra Norge blir tildelt til ulike land og organisasjoner som den sittende regjeringen velger. De fleste partiene som stiller til valg i Norge har sin egen bistandspolitikk, som de rettferdiggjør i sitt partiprogram. Her legger partiene ut hva de vil prioritere og hvorfor de vil det. Det å vite hvordan bistandsmidlene har størst effekt er krevende, spesielt siden det ikke alltid er like lett å måle og tallfeste resultatene, noe som gjør jobben med delegeringen av bistandsmidler enda mer viktig, slik at bistanden ikke påvirkes av økonomiske misligheter. Tidligere har norske bistandsmidler blitt anklaget for å ha vært en del av korrupsjon, underslag, bedrageri, tyveri, favorisering/nepotisme eller annen misbruk av stillinger (Saue, 2020). Norsk bistand er i en konstant kamp i mot økonomiske misligheter, der Norad (Direktorat som kvalitetssikrer norsk bistand) får inn flere varsler om misbruk hvert år (Norad, 2020), derfor er det viktig at partiene har en gjennomtenkt bistandspolitikk. Det er ulike meninger knyttet til effekten av norsk bistand og det er det som har gitt meg motivasjon til å gjøre en studie om tema bistand. Jeg har derfor valgt å analysere bistandspolitikken til norske partier gjennom deres partiprogram for å se på hvordan partiene

rettferdiggjør sin bistandspolitikk og hva ulikheten mellom de er. Jeg har valgt problemstillingen:

1.1 Problemstilling: *Hvordan rettferdiggjør norske partier sin bistandspolitikk?*

Jeg har valgt å analysere partiprogrammene til fem norske partier, for å se på deres ønskede bistandspolitikk. De utvalgte partiene er Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Kristelig folkeparti, Sosialistiske venstreparti og Miljøpartiet de grønne. Disse partiene ligger jevnlig spredt i mellom høyre og venstre akse og ble valgt av den grunn. Jeg valgte å utføre en kvalitativ innholdsanalyse for å forstå hvordan de rettferdiggjør sin bistandspolitikk. Her har jeg valgt å bruke et teoretisk perspektiv som kalles fransk pragmatikk, dette for å se på hvordan partiene rettferdiggjør sin argumentasjon. Målet med studien er å bedre forstå norsk bistandspolitikk, og på hvilke områder de fem utvalgte partiene er enige og uenige.

1.2 Studiens oppbygning

I *kapittel 2* vil jeg gi en kort introduksjon om bistand før jeg redegjør for det teoretiske rammeverket som vil bli brukt til å svare på problemstillingen. Deretter vil jeg gå gjennom tidligere forskning rundt dette tema, og forskning med disse teoriene. I *kapittel 3* vil jeg presentere metode og fremgangsmåte for å løse problemstillingen, samt reflektere over metodevalg og fremgangsmåte. *Kapittel 4* er hoveddelen av studien hvor jeg presenterer de ulike partienes argumentasjon for sin bistandspolitikk. I *kapittel 5* drøfter jeg resultatet og analyserer hvordan de rettferdiggjør sin politikk og ulikheten mellom de. I *kapittel 6* konkluderer jeg med hvilke funn som ble gjort i studien, samt svarer på problemstillingen.

Kapittel 2. Teori

I dette kapitlet vil jeg presentere og beskrive kategorier av bistand, samt presentere ulike teoretiske rammeverk som kan være til hjelp for å bedre forstå bistand og hvordan prioriteringer av bistandsmidler kan forstås. Dette er teori som vil være nyttig i forståelsen av partienes bistandsprogram som jeg vil presentere og drøfte senere. For å svare på hvordan norske partier rettferdiggjør sin bistandspolitikk (problemstillingen) og finne ut hva som skiller partiene, har jeg valgt å bruke et teoretisk verktøy om argumentasjon. I dette kapitlet vil jeg forklare det teoretiske verktøyet som blir brukt til å løse problemstillingen. Dette er kalt verdiorden og brukes til å analysere argumentasjon.

2.1 Former for bistand

Bistand er overføringen av økonomisk støtte, varer, tjenester, kompetanse eller lignende, fra ett eller flere land, offentlige, private eller internasjonale organisasjoner til enkelte land eller grupper (Hegertun, 2018). Mottakerlandene er ofte utviklingsland, altså land som har svak økonomi og ofte andre utfordringer som påvirker befolkningens velstand og velferd. I denne studien er det nyttig å dele opp bistand i ulike kategorier for å bedre se hvor ulike partier er enige og uenige. Bistand blir ofte delt opp i utviklingsbistand og humanitær bistand, men i denne studien vil analysere partienes politikk om humanitær bistand, utviklingsbistand og klimabistand.

Humanitær Bistand, også kalt nødhjelp, er innrettet for å redde liv og lindre nød i krisesituasjoner hos enkeltmennesker, samtidig som at deres rettigheter og verdighet ivaretas på best mulig måte (FN, 2019). Humanitær bistand skjer ofte gjennom rask respons etter en naturkatastrofe eller krigssituasjoner, som ofte fører til mennesker i nød. Utviklingsbistand har et langsiktig perspektiv, der målet er å bidra til bedre økonomiske og sosiale forhold. Dette for å redusere fattigdom og ulikhet i utviklingsland. Den vanligste formen for utviklingsbistand er enten at hjelpen blir sendt direkte til mottakerlandet eller via andre organisasjoner som FN, Verdensbanken, WHO, og andre internasjonale organisasjoner (SNL, 2021). Begge metodene preges av svært ulike arbeidsmetoder, men i en økende grad ser vi at humanitær bistand også fokuserer på en langsiktig oppbygging av samfunn etter en krise, mens utviklingsbistand også tar seg av direkte livreddende tiltak (Hegertun, 2018). Klimabistand derimot er innrettet for å støtte klimaprosjekter internasjonalt. Denne typen kan

regnes som en del av utviklingsbistanden siden den går til tiltak for å redusere klimagassutslipp og bidrar til en bærekraftig utvikling (Norad, 2020).

2.1 En fransk pragmatisk sosiologi

Luc Boltanski og Laurent Thévenot er to forfattere som utviklet den franske pragmatismen og forsker på samfunnet med dette som utgangspunktet. Den franske pragmatismen er en filosofisk retning som har troen på fri vilje hos menneskelige handlinger og troen på at dette er det som skaper endringer i samfunnet. En fransk pragmatisk sosiologi ser på hvordan rettferdiggjøring av handlinger blir gjennomført (Skarpenes & Hestholm, 2007, s.71). På 1980-tallet var sosiologien preget av et kritisk syn på menneskets vilje ifølge Boltanski og Thévenot. De var uenige i at målet med en sosiologisk forskning kun var til for å avsløre og avdekke ulike former for skjult maktutøvelse (Skarpenes & Hestholm, 2007, s.73) og begynte å studere hvordan folk kritiserer, argumenterer, begrunner, og rettferdiggjør egne handlinger og synspunkter i offentlige sammenhenger (Skarpenes & Hestholm, 2007, s.72). Boltanski og Thévenot utviklet et analyseverktøy av argumentasjon og kritikk, som et supplement til den franske pragmatismen. Det teoretiske verktøyet er navngitt verdiorden og dette skal jeg bruke i denne studien til å analysere politisk argumentasjon.

2.1.1 Verdiorden

Boltanski og Thévenot sin teori handler om hvordan mennesker begrunner og rettferdiggjør sine handlinger og synspunkter (Skarpenes & Hestholm, 2007, s.87). Dette har blitt oversatt til norsk som verdiorden, rettferdigjøringen repertoarer og verdsettings repertoarer, men i denne studien vil kun verdiorden bli brukt. Skarpenes og Hestholm er de som har skrevet standard oversettelsen fra fransk til norsk om verdiorden. Dette har i nyere tid medført til stor tilstrømning til teorien, og da spesielt for høyere utdanning i Norge (Skarpenes & Hestholm, 2007, s.72). Verdiorden er et begrep som baserer seg på hvordan aktører rettferdiggjør sitt eget synspunkt. I et argument vil aktører rettferdiggjøre ut i fra hva de mener er mest riktig i en allmenn situasjon. Verdiordenene viser på ulike måter til det som er betraktet som allmenne goder (Andersen, 2017, s.26). For at standpunkter skal være legitime må de forankres i noe allment og verdiordenene representerer slike allmenne prinsipper. Et eksempel her kan være “Norge må gi mindre bistand fordi jeg vil ha pengene mine selv”, dette er ikke en allmenn standpunkt, men en egoistisk grunn. I prinsippet kan det være uendelig mange av verdiordenene, men i denne studien skal jeg bruke åtte ulike som

representerer en begrunnelse for valgt argumentasjon og kritikk. I en offentlig situasjon der folk kritiserer andre eller rettferdiggjør egne synspunkter, må de aktivisere et eller flere av disse prinsippene for at rettferdiggjøringen skal være legitim og holdbar. Om argumentene ikke kan tilknyttes en av disse verdiordenene, regnes de å være illegitime, altså noe som ikke holder sammen og vil bli oppløst av kritikk (Skarpenes & Hestholm, 2007, s.89). Altså denne modellen kan hjelpe oss å si noe om hvorfor de havner på de ulike standpunkter. I kritiske øyeblikk er det ikke alltid man trenger verdiordenene. Når man for eksempel snakker til nære venner kan man komme med en ytring om at man ikke ønsker å gi bistand, men i offentlig debatt må det argumenteres på bestemte måter.

I Norge har det blitt skrevet en god del om norsk bistand, dette på både bachelor-, master- og doktorgradsnivå. Det har også blitt skrevet en god del om politisk argumentasjon med ulike teorier, der blant annet verdiorden er hyppig brukt. Gisle Andersen er en forsker som bruker teoriene til Boltanski og Thévenot om verdiorden i sin doktoravhandling. Jeg har tatt inspirasjon til hvordan Andersen (2017) har analysert politisk argumentasjon ved hjelp av verdiorden. Jeg har også tatt inspirasjon til å lage en tilsvarende tabellen som Andersens (2017, s.41) hadde i sin doktoravhandling. Denne er tilpasset studiens tema, siden det ikke ble funnet tidligere forskning om politisk argumentasjon av bistandspolitikken med samme teoretiske verktøy.

Partiprogrammene som skal analyseres er gjennomtenkte og skapt for å overbevise aktører om at deres politikk er best. Når jeg bruker verdiorden til å analysere bistandspolitikken, er målet å finne hvorfor partiene ønsker en slik politikk og hva deres motiv bak argumentasjonen er. Når man analyserer argumentasjon er det mulig å bruke flere verdiorden på en enkelte ytringer, men for at analysen skal være av den kritiske kompetanse og konstruksjon må man se på hele argumentasjonen i sammenheng (Andersen, 2017, s.48). Partiene bruker ofte ikke kun en verdiorden i sin argumentasjon og ifølge Andersen (2017, s.49) vil man ofte finne at politiske posisjoner blir begrunnet og gir grunnlag for å fremme kritikk som synes å være basert på en rekke ulike verdiorden. Disse verdiordenene kan ikke rangeres seg imellom, som vil si at når verdiordenene blir plassert hos de ulike partiene, er det ingen av de som stiller seg sterkere eller svakere.

2.1.2 Presentasjon av verdiorden

Boltanski og Thévenot utviklet de først seks verdiordenene ved å analysere studenter i situasjoner der de argumenterte og kritiserte hverandre, og de leste politisk filosofi og litteratur om organisasjonsutvikling. I ettertid utviklet Boltanski og Chiapello to nye verdiorden, som jeg også vil ta i bruk i denne studien. Disse åtte verdiordenene er som sagt oversatt fra fransk og har ulike navn i ulike studier, derfor har noen av verdiordene et navn i parentes ved gjennomgangen. Nå kommer en redegjørelse av verdiordenene som jeg vil ta i bruk i studien på en måte som kobler de mot politisk argumentasjon i bistandssammenheng:

Markedets verdiorden

Når man argumenterer etter verdsettingsprinsippene konkurranse og rivalisering, vil man falle under denne verdiorden. Logikken i argumentasjon her er at en riktig pris skaper en riktig handling. Partier som argumentere med en ønsking om økonomisk fortjeneste og hva som har en verdi i markedet, baserer seg på denne verdiorden. Denne verdiorden verdsetter hva som kan selges på et marked og ønsker blant annet en fri sirkulerende økonomi av penger, varer og goder. Kunder, konsumenter, konkurrenter og kjøpmenn er de som ofte ønsker en slik politikk (Andersen, 2017, s.38). Partiene ønsker relasjoner som er forretningsmessige for Norge, der motivet er å få noe tilbake, som en slags bytteteori. Denne verdiorden baserer seg på hvor mye handlinger er verdt på markedet. Dette er noe som varierer over tid og sted. Et argument mot bistand givning er basert på denne verdiordenen, dette fordi bistand er overføringer uavhengig av markedet og vil derfor kunne ødelegge for frie markeder. I bistandspolitikken kan denne verdiorden brukes til se på om partiene argumenterer for at man bidrar til å bygge fungerende markeds plasser i mottakerlandene. Slik at mottakerlandet går mot en økonomisk vekst, der ulikheten synker. Denne verdiorden ligger tett på den *industrielle verdiorden*

Den Industrielle verdiorden

Når partiene argumenterer med at de ønsker en effektivitet, planlegging og produktivitet av bistandspolitikken, bruker de denne verdiorden. Rettferdiggjøringen handler om å utnytte det fulle potensialet, hvor i dette tilfellet handler om å utnytte bistand mer effektivt. Partienes argumentasjonen her er hva som er målbarhet og kontrollerbarhet gjennom kriterier og statistikk. Argumentasjoner her kan også vise til grafer og statistikk om hva som er mest fungerende og effektivt. Her ønsker man en politikk der eksperter og fagfolk med formelle

kvalifikasjoner skal gjøre handlingen, slik at det blir gjort på best mulig måte (Andersen, 2017, s.38). Her fokuserer argumentasjonen på langsiktige og målbare måter å gjøre ting på, med en planlagt fremtid. Når et parti argumenterer om bistandspolitikken med denne verdiorden kan det være at de ønsker en reform om en mer effektiv og produktiv bistand. Der bistandsmidlene ikke blir utsatt for økonomisk misligheter.

Den Artistiske verdiorden (Inspirasjonelle)

Når partier argumenterer om at mennesker fortjener å være lykkelig og har rett til å følge det de blir inspirert av, argumenterer man med denne verdiorden. Her kan argumentasjonen være at alle aktører har en lidenskap og entusiasme for noe, som man må prioritere. Partiene kan argumentere for at bistand til kulturelle verdier er viktig, da dette har en betydning for allmennheten i mottakerlandene. Personer skaper ting og det blir verdifulle gjennom kreativiteten og emosjonelle betydningen for personene (Andersen, 2017, s.38). Slik argumentasjon kan ofte tilknyttes det religiøse perspektivet, der rettferdiggjøring baserer seg på emosjonell involvering og åpenhet (Skarpenes & Hestholm, årstall, s.91).

Den Kollektive verdiorden (Sivil)

Argumentasjon med denne verdiorden handler om at man ønsker å gi opp egne goder til fordel for fellesskapet og kollektivet. Om man argumenterer etter likhet og solidaritet havner man under en *Kollektiv verdiorden*. Her kan argumentasjoner være at man ønsker sivile rettigheter, likeverdighet og en kollektiv handling, hvor man legger bort personlig vinning. Denne verdiordene er veldig sentral i stortingsdebatter, siden stortingsrepresentantene er folkevalgte og skal vedta lover som regulerer samfunnet som helhet (Andersen, 2017, s.39). Partiene har fokus på regler, prosedyrer og borgerrettigheter, og ønsker det som er best for kollektivet. Argumentasjon her kan være at partiene rettferdiggjør at en beslutning er til samfunnets beste. I bistandspolitikken kan argumentasjonen være at partiet mener alle mennesker har likeverd (dvs. deltar i samme kollektiv) og derfor rett på et skikkelig liv.

Den Hjemlige verdiorden (Domestiske)

I en politikk der man argumenterer med at slik har det alltid vært og det har fungert bra, bruker man en *Hjemlig verdiorden*. Her har generasjoner, tradisjoner og etablerte hierarkier stor betydning og kan regnes som en konservativ verdiorden. Personlige relasjoner settes høyt, spesielt familie og slekt. Hierarkiet er en stor del av denne verdiorden og den står i opposisjon til den *Kollektive verdiorden* siden det overordnede prinsippet ikke er likhet og

solidaritet, men et hierarki av tillit og autoritet (Andersen, 2017, s.39). Argumentasjon kan handle om å vise respekt og ansvarlighet overfor de høyere opp i hierarkiet. Et eksempel kan være at et parti argumenterer for at norske bistandsmidler skal støtte opp mot at mottakerlandene unngår å sende flyktninger til Norge. Slik at norske tradisjoner videreføres i Norge. Argumentasjon mot at man ønsker å prioritere nordmenn først vil også basere seg på den *hjemlige verdiorden*.

Den Berømthetsorienterte verdiorden (Opinion).

I denne verdiorden argumenterer man for en offentlig anerkjennelse og berømmethet er viktig. I argumentasjon kan man rettferdiggjøre sin politikk med at det er folkets meninger og anerkjennelse som har betydning, og det er dette definerer det aktuelle i denne verdiordenen (Andersen, 2017, s.39). Argumentasjon kan være knyttet til fokus på overtalelse, påvirkning og forføring, og følger ofte trender i samfunnet. Ofte er det normalt med pressemeldinger, medieoppslag eller lignende for sin argumentasjon og kritikk. Denne verdiorden blir brukt for eksempel når partiene argumenterer for at Norge skal bli anerkjent for sin bistand i en internasjonal sammenheng. Hvor de baserer sin rettferdiggjøring ut i fra hva som er legitimt i samfunnet og frigjør seg fra de hierarkiske relasjonene som blir verdsatt i den *hjemlige verdiorden* (Andersen, 2017, s.39).

Den Prosjektorienterte verdiorden

Argumenterer man for at en politikk med fleksibilitet og aktivitet når det trengs, regnes det som denne verdiorden. Her handler det om å være med i nye prosjekter i samfunnet og utvide sitt nettverk. Her må man ha evne og ønske om å omstille og tilpasse seg. Partier er ofte involvert og klarer å prestere godt i debatter under ulike temaer. Egenskaper som får tillit hos folk, er at partiene må kunne ta ansvar og ha gode samarbeidsevner. De som utfører en slik verdiorden er ofte innovatører, direktører og andre ledere, der de har fokus på organisasjoner og nettverk. I bistandspolitikken kan partier ha en fleksibel humanitær bistandspolitik der de har støtter der behovene oppstår.

Grønn verdiorden

Den grønne verdiorden er en av de nyere verdiordenene som ble videreutviklet i senere tid og ble relevant da samfunnet startet å argumentere mot klimaendringer. Når man argumenterer for å være i harmoni med naturen og være miljøvennlig (Andersen, 2017, s.40), vil man falle under en *Grønn verdiorden*. Bærekraft og fornybarhet er viktige egenskaper når man

rettferdiggjør sin politikk og bygger sin argumentasjon på økologiske eller miljøvennlige prinsipper. Her er argumentasjonen ofte rettet mot fremtidige generasjoner, og ønsker å fjerne det som forurensar verden. I bistandspolitikken kan det være at partier argumenterer for at de ønsker at bistandsmidlene skal støtte opp mot en bærekraftig utvikling, slik at vi ikke ødelegger for kommende generasjoner. Her er ønsket å minimere klimaavtrykket.

TABELL 1. Åtte verdverdener				
Verdivordener	Ekvivalensprinsipp	Verdighet Tilstand	Investering	Naturlig handling
Artistisk (Inspirasjon)	Inspirasjon. Å være lykkelig	Kjærlighet, lidenskap, kreativitet, entusiasme.	Rutiner og stabilitet	Å skape, å oppdage og å forestille (seg). En emosjonell involvering.
Hjemlig (Domestisk)	Tradisjon, generasjon, hierarki	Vaner, karakter, å ha naturlig autoritet	Egoisme, selviskhet (påtar man seg plikter).	Å reprodusere, gi og motta, lokale forankring, familie
Berømt (Opinion)	Offentlig anerkjennelse og Berømt.	Å bli gjenkjent, å nyte respekt. Ha et publikum.	Anonymitet og hemmeligheter.	Å overbevise, å tiltrekke, å påvirke.
Kollektiv (Sivil)	Den kollektive vilje. Likhet og solidaritet.	Sivile rettigheter, deltakelse	Personlig vinning.	Å samle, mobilisere og forene. Likeverdighet.
Marked	Konkurrans, rivalisering	Behov, egoisme, kjærlighet til penger, varer og goder.	Sympati, emosjonell distanse.	Å kjøpe, selge, konkurrere.
Industriell	Effektivitet, ytelse, planleggelse.	Arbeid, energi, å utnytte et potensial. Målbart og langsiktig	Innsats, investeringer (i tradisjonell forstand)	Å virke, å optimalisere.
Prosjektorientert	Fleksibilitet. Aktivitet.	Å knytte sammen subjekter og objekter	Alt som vanskeliggjør tilgjengelighet eller bevegelse	Å danne nettverk, relasjoner.
Grønne verdiorden	Harmoni med natur, miljøvennlighet Naturen egenverd.	Økologiske systemer. Det naturlige. Bærekraftig.	Alt som forurensar, utrydder, m.m.	Å velge økologisk, fornybart, avtrykk.

Tabell 1. En forenkling av den originale modellen til Boltanski og Thévenot (Andersen, 2017, s.41).

Kapittel 3. Metode

I denne studien analyserer jeg argumentasjonen om bistandspolitikk i partiprogrammene til fem norske partier. Dette blir gjort gjennom en kvalitativ litteraturstudie, hvor jeg innhenter og analyserer offentlig informasjon som hjelper meg å svare på problemstillingen. En kvalitativ metode fanger opp meninger og opplevelser som ikke er mulig å måle eller tallfeste (Grønmo, 2012). Den metoden fungerer bra i denne studien ettersom jeg skal finne beskrivende data hos de fem partiene. En litteraturstudie er en søkestrategi for å studere litteraturen, der man bruker eksisterende litteratur fra skriftlige kilder. En kvalitativ litteraturstudie skal hjelpe meg å oppsummerer ulik litteratur rundt bistand og skape en orden rundt bistandspolitikken til partiene.

3.1 Utvalg og innsamling

Innhenting av informasjon til studien er fra offentlige og publiserte partiprogram, dette er gjort for at andre kan kunne etterprøve og repetere min studie og tilegne samme resultat. Jeg har også brukt andre kilder som er relevant for å få en bedre forståelse av tema. Partiprogrammene er et skrift utgitt av et parti, hvor de redegjør sin politiske plan for den kommende perioden på fire år. I denne studien bruker jeg partiprogrammene fra perioden 2017-2021 grunnet at partiene ikke har frigjort og publiserte sine program for den kommende perioden. Jeg valgte partiprogrammene for å gi en rettferdig innsamling av data fra samtlige av partiene. Disse ble innhentet direkte fra partiets nettsider. Hadde denne studien analysert argumentasjon på nettsider, publikasjon, debatter, nyheter og/eller podcaster, kunne mye av informasjonen vært unøyaktige. For å svare på problemstillingen måtte jeg innhente empiri og skape egen data, altså primærdata. Når jeg valgte ut partiene ville jeg ha 5 partier som var godt spredt på den politiske høyre venstre aksene og derfor falt valget på partiene: Ap, Frp, Krf, Sv og Mdg. Disse partiene befinner seg både langt til høyre, langt til venstre og i sentrum av aksene. Valget falt også på disse fordi de har stor ulikhet på hvor mange stortingsrepresentanter de har i nasjonalforsamlingen.

I innsamlingen av data fra partiprogrammene brukte jeg innholdsfortegnelsen til å finne ut hvor i programmet deres bistandspolitikk var. Her brukte partiene ofte ulike titler som internasjonal solidaritet, utviklingspolitikk, nødhjelp, menneskerettigheter, osv. om deres bistandspolitikk. I informasjons letingen måtte jeg dele opp bistand inn i tre kategorier;

utviklingsbistand, humanitær bistand og klimabistand for å gjøre det enklere å se forskjeller på politikken blant partiene. Utviklingsbistand var det som hadde fokus på å støtte land til utviklingshjelp, ofte med et langsiktig mål. Humanitær bistand har et mer fokus på å støtte mennesker i nødsituasjoner som følge av krig, konflikt og naturkatastrofer. Klimabistand er støtte til saker klimarelaterte saker. Informasjonen som ble funnet brukte jeg til å analysere partiene om hvordan deres rettferdiggjøring av sin bistandspolitikk utføres.

3.2 Metoderefleksjon

I en bacheloroppgave er det viktig å reflektere over valgt metode for å løse problemstillingen, dette fordi at resultatet kan bli mer reliable om man er klar over svakheter bak valgt metode og fremgangsmåte under forskningen. Når man skriver en kvalitativ litteraturstudie om ulike partiers politikk kan man bli påvirket av sin egen subjektive oppfatning. Som en student som er engasjert i politikk og opptatt av bistand, er studien allerede påvirket av min subjektive mening. Det er enkelt å tro at sitt eget synspunkt er riktig, og dermed lete etter bekreftelser på det man tror og tar bort det som ikke stemmer med dette synspunktet. Dette er noe jeg er oppmerksom på, og forsøker å ta hensyn til dette gjennom studien, selv om denne studien ikke har noen etiske utfordringer. Det er heller ikke gjort noe tidligere funn av en tilsvarende studie, noe som gjør det ekstra interessant å gjennomføre studien på en reliabel måte, slik at den kan støtte opp mot større forskningsprosjekter.

Kapittel 4. Bistandspolitikk til norske partiene

I dette kapittelet vil jeg presentere empirien om norske partier sin bistandspolitikk. Denne empirien ble innhentet gjennom å analysere partiprogrammene til Arbeiderpartiet (Ap), Fremskrittspartiet (Frp), Kristelig folkeparti (KrF), Sosialistisk venstreparti (Sv) og Miljøpartiet de grønne (Mdg) for perioden 2017-2021. Først vil jeg presentere enkelt om partiet, deretter presentere bistandspolitikken som er delt opp i tre avsnitt med de ulike bistandstypene: utviklingsbistand, humanitær bistand og klimabistand.

4.1 Arbeiderpartiet

Ap er et sosialdemokratisk sentrum venstre politisk parti og er i dag i opposisjon mot den sittende regjeringen. Partiet sitter med 49 stortingsrepresentanter i perioden 2017-2021. Partiet vil fortsette med at bistanden skal utgjøre minst én prosent av Norges BNI og “rette oppmerksomheten mot innretninger og effekt av bistand” (Ap, 2017, s.92). Ap argumenterer for at de vil fokusere på den “globale enigheten om FNs bærekraftsmål” (Ap, 2017, s.91), der de argumenterer for at “Rettferdig fordeling er ikke bare et viktig politisk og sosialt mål, men har også vist seg som det beste grunnlag for varig, inkluderende og bærekraftig vekst” (Ap, 2017, s.91)

Aps utviklingsbistand vil bygge sin politikk basert på sosialdemokratiske verdier som frihet, likhet, demokrati og solidaritet, noe som gjenspeiler seg i deres overordnede verdier. Mye av deres bistandspolitikk fokuserer veldig på solidaritet, og argumenterer med at vi skal ha et samhold og samhørighet med andre. Målet er å utjevne ulikheter gjennom å bygge ned urettferdige strukturer i utviklingslandene. Ap ønsker å starte en reform for å forbedre arbeidsfordeling, styring og resultatmåling av utviklingspolitikken. De begrunner dette med at de vil rette stor oppmerksomhet mot hva som er effektivt og kvalitetssikert for utviklingsbistanden. Partiet argumenterer med at “veien ut av fattigdom er gjennom økonomisk vekst, jobbskaping og rettferdig fordeling” (Ap, 2017, s.91). Derfor ønsker Ap å satse på områder der norsk kompetanse, teknologi og erfaring kan komme til positiv nytte for utviklingslandet. Eksempler på dette er oljeforvaltning, fornybar energi og fiskeri (Ap, 2017, s.91). De poengterer at utviklingslandene som mottar bistanden selv må ha vilje til å hjelpe seg selv for at dette skal lykkes. Ap vil styrke mottakerlandets strukturer slik at mottakerlandet får innhentet skatteinntekter til fellesskapet (Ap, 2017, s.92). For at et land

skal bli konkurransedyktig og oppnå økonomisk vekst, må næringslivet ha mennesker med kompetanse, derfor ønsker Ap å prioritere skole og utdanning for alle.

Den humanitære politikken til Ap er basert på solidaritet. I en verden fylt av krig, konflikt og naturkatastrofer, manglende sosial og økonomisk utvikling, og økende forskjeller, må vi jobbe sammen med resten av Europa for å finne bærekraftige og langvarige løsninger for de menneskene påvirket av dette. Ap sier at økningen av migrasjon har en stor påvirkning på den internasjonale politikken og det er viktig for Ap å være en del av løsningen på dette problemet i de kommende årene. Partiet ønsker en sterk og sikker humanitær bistand, ettersom de aktivt vil forbedre koordineringen og responsevne til de menneskene og landene i sårbare situasjoner (Ap, 2017, s.90).

Ap ønsker å være en pådriver i internasjonal klimapolitikk og vil støtte med bistand til bærekraftig utvikling for utviklingsland. Slik at arbeidsstyrken omstiller seg på en rettferdig måte mot et lavt utslippene samfunn. Partiet vil også videreføre bistand til regnskogsatsingen på et høyt nivå, og argumenterer med at "bevaring av regnskog vil bidra til gode resultater både i et klima- og et utviklingsperspektiv" (Ap, 2017, s.42).

4.2 Fremskrittspartiet

Frp er et liberalistisk og delvis konservativt høyreparti som i dag er støtteparti til den sittende regjeringen. Deres politikk baserer seg på at vanlige mennesker er i bedre stand til å bestemme hva som er best for seg selv og sine, istedenfor politikere. De ønsker stor individuell frihet og ansvarlighet for enkeltmennesket. Politikken har norsk og vestlig tradisjon og kulturarv som grunnlag, med kristent livssyn og humanistiske verdier som basis (Frp, 2017, s.8). Partiet sitter med 26 stortingsrepresentanter fra 2017-2021.

Frp ønsker å redusere norsk bistand, ettersom de mener store deler av dagens bistand blir misbrukt. De argumenterer med at de vil "begrense statlig bistand og antall som er bistandsmottakere" (Frp, 2017, s.57). Frp mener norsk bistandspolitikken skal basere seg på hjelp til selvhjelp, der partiet argumenterer med at "vellykket bistand kan kun måles i bistandslandenes evne til over tid å gjøre seg uavhengig av bistand" (Frp, 2017, s.57). De ønsker også å kutte bistand til land som ikke ønsker å følge strukturelle reformer som skal få mottakerlandet uavhengig. Partiet vil at Norge skal avstå å etablere nye bistandsavtaler til

land som ikke anses som demokratiske eller hvor det er stor sannsynlighet for at bistanden kan bli påvirket av økonomiske misligheter. Dette for å unngå at bistandsmidlene bidrar til korrupsjon og terrorisme. For at mottakerlandene skal få mulighet til økonomisk utvikling, må de “få adgang til å eksportere sine varer til Norge uhindret av restriksjoner, kvoter, toll og avgifter” (Frp, 2017, s.57). Derfor ønsker Frp å innføre frihandel, ved hjelp av å bygge ned importrestriksjoner som særlig rammer u-land.

Frp ønsker å yte humanitær bistand til land og områder som er utsatt for akutte kriser som naturkatastrofer, krig, terror og sultkatastrofer (Frp, 2017, s.57). Frp ønsker å legge til rette for at frivillige, samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner for økt skattefradrag på gaver. Partiets politikk ønsker at vanlige mennesker selv skal kunne bestemme og argumenterer for at de vil “oppmuntre til frivillig bistand gjennom humanitære organisasjoner” (Krf, 2017, s.57). Partiet ønsker å bruke maks 0.7 prosent av BNI til bistand (Speed, 2020) (Kilde fra Norads nyhetsbyrå for å illustrere hvor mye de ønsker å kutte, da de ikke presiserte det i partiprogrammet). De argumenterer for at bistanden stoppes hvis ikke mottakerlandet fyller visse krav. De skriver at om menneskerettighetene blir brutt eller at landet nekter å ta imot flyktingene tilbake om de ikke har fått oppholdstillatelse i Norge, vil de stoppe bistanden.

Det er ingen argumentasjon om klimabistand som skal til bevaring av naturen, men argumentere for at deres prinsipp er at den som forurensar, betaler.

4.3 Kristelig folkeparti

KrF bygger sin politikk på kristendemokratisk ideologi og ikke-sosialistiske verdier. Partiet henter sitt verdigrunnlag fra Bibelen og den kristne kulturarven. KrF er et verdiparti som er bygget på overbevisningen om at de kristne verdiene er det som er beste grunnlaget for å løse politikk i samfunnet. Partiet sitter med 8 stortingsrepresentanter og 4 statsråder i perioden 2017-2021.

KrF ønsker at bistanden skal være over én prosent av Norges BNI og ønsker å “arbeide for at den på sikt økes til 1,3 prosent av BNI eksklusiv midler til flykningiltak i Norge og klimatiltak” (Krf, 2017, s.131). Partiet rettferdiggjør dette med at størrelsen i seg selv ikke er målet, men at hver krone kan skape et bedre liv for verdens fattigste. Partiprogrammet prioriterer bistandspolitikken i høy grad. KrF har i sin utviklingspolitikk stor fokus på å

bekjempe fattigdom og ivareta menneskerettighetene til alle. De ønsker likestilling for kvinner og barn, og vil at norsk utviklingsbistand skal bidra til å bekjempe diskriminering (KrF, 2007, s.128). De er veldig opptatt av likhet og rettferdighet til alle mennesker uansett trossyn, etniske bakgrunn og kjønn, og ønsker at bistandsmidlene skal hjelpe de sårbare gruppene i utviklingsland. Partiet argumenterer at de også vil effektivisere fattige land sin internasjonale eksport av varer gjennom å gi bistand som muliggjør eksport av varer fra fattige land (trade for aid) (KrF, 2007, s.126). Økonomiske misligheter er noe partiet ønsker å avverge gjennom strukturelle endringer i bistandsforvaltningen. De argumenterer mye med å støtte utviklingsland til å forbedre sitt styresett, siden de argumenterer med at et demokrati er den eneste styreform som kan sikre alle menneskers sivile og politiske rettigheter (Krf, 2007, s.129). Bistand til demokratibyggning må skje med målbar fremgang over tid. De ønsker også en reform av bistandsforvaltningen, for å sikre god kvalitet på forvaltningen av bistandsmidlene og effektiv utnyttelse av ressursene gjennom tilstrekkelige rutiner for kontroll og måling av resultater (Krf, 2007, s.130).

Den humanitære bistandspolitikken til Krf handler mye om at den skal bli mer målrettet og effektiv over tid, hvor de argumenterer at de ønsker en reform av bistand og bistandsforvaltningen for å rette opp i dette. Partiet argumenterer om at dagens humanitære bistandspolitikk ikke er forebyggende nok med tanke på mennesker på flukt relatert til naturkatastrofer og at de ønsker å “prioritere forebyggende tiltak og klimatilpasning på regionalt, nasjonalt og lokalt nivå i sårbare stater som del av den humanitære innsatsen” (Krf, 2017, s.135). Krf argumenterer for at de ønsker å “oppretholde frivillige organisasjoners sentrale rolle i norsk bistand gjennom å styrke bevilgningene og utvide lengden på rammeavtalene” (Krf, 2017, s.131) De argumenterer også med at deres reform av bistandspolitikken vil forebygge krig og konflikter, slik at det blir mindre mennesker i nødsituasjoner.

KrF ønsker å jobbe i solidaritet for å løse verdens klimaproblemer. De argumenterer for at rike land må stille opp med bistand for å redusere klimautslipp i utviklingsland siden det er de rike landene som har skapt klimaproblemene (KrF, 2007, s.91). Et av tiltakene de ønsker å gjennomføre er å skape et fond som skal investere i bærekraftige bedrifter i fattige land. De er opptatt av at alle i verden skal ha det godt og vil redusere ødeleggelsene av jorden. Gjennom sin klimabistand ønsker de Norge skal lede an i det grønne skiftet. Partiet vil blant annet øke

bistanden betraktelig til å bevare regnskog, kystområder og havene (KrF, 2017, s.133). De ønsker at klimatiltak skal holdes utenom énprosent målet.

4.4 Sosialistisk venstreparti

Sosialistisk Venstreparti (Sv) er et sosialistisk venstreorientert parti og ønsker en politikk som der det er rettferdig fordeling av goder, et samfunn med mindre økonomiske forskjeller og en offensiv omstilling til et miljøvennlig samfunn (Sv, 2017, s.5). Partiet sitter i dag med 11 stortingsrepresentanter i nasjonalforsamlingen. Som et sosialistisk parti er de opptatt av internasjonal solidaritet og ønsker mer rettferdig fordeling av ressurser nasjonalt og internasjonalt.

Innen Svs utviklingspolitikk er det overordnede målet at alle land som mottar norsk bistand, på sikt skal kunne ivareta innbyggernes velferd (Sv, 2017, s.99). FNs bærekraftsmål er en viktig del av politikken og mener målene skal være styrende for prioriteringer i bistanden og at “Norske egeninteresser ikke skal komme i veien for dette målet” (Sv, 2017, s.100). Partiet argumenterer med at Norge skal årlig bidra med mer enn én prosent av BNI til bistand og argumenterer “for lavinntektsland og mange sårbare stater vil en økning av bistanden være nødvendig for å nå FNs bærekraftsmål” (Sv, 2017, s.99). Partiet vil jobbe mot at alle mennesker for grunnleggende velferdstjenester i utviklingsland Norge samarbeider med. De vil også effektiviserer bistanden, slik at byråkratiske systemer i organisasjoner ikke stikker av med en stor sum av bistandsmidlene (Sv, 2017, s.100). Utgifter til flyktninger i Norge og næringsliv som ikke har en utviklingseffekt for utviklingslandet, skal ikke regnes inn i énprosent målet (Sv, 2017, s.100). Partiet argumenterer for at de ønsker å bidra til å forbedre det økonomiske systemet i utviklingslandet, der gode skattesystemer og god kontroll på banker og finansiering vil redusere ulikheten. Sv argumenterer også med at det nåværende evaluering systemet er for fokusert på mål og tall, noe de mener ikke evaluerer effekten. De ønsker en effektanalyse som ser på bistandens sammensatte mål og argumenterer at midlene bør ha muligheter til å være fleksibel og brukes der de har størst effekt.

Partiets argumenterer at behovet for humanitær bistand er stor og de ønsker derfor å øke bevilgningene til dette, samt å styrke etableringen rundt det. Dette for å sikre at det er nok midler, rask respons og fleksible muligheter når humanitære katastrofer skjer. De argumenterer for at den humanitære bistanden må innrettes for å forebygge og avverge

tilsvarende konflikter i fremtiden. Partiet ønsker også å støtte sivilsamfunnet som jobber med humanitære kriser, av den grunn at partiet ønsker å forhindre at det blir flere flyktninger og sikre at menneskerettigheter blir opprettholdt. Derfor argumenterer Sv for at bistandsarbeidet må forsterkes (Sv, 2017 s.57).

Sv ønsker å ha en egen pott for klimabistand som ikke er en del av Norges énprosent, der målet er å bidra sterkt med internasjonale klimatiltak (Sv, 2017, s.23). Dette er fordi partiet er veldig engasjert i miljø og klima, og ønsker en bevaring av regnskog gjennom å øke bistandsmidlene for dette. Denne klimabistanden skal ikke være en del av Norges kvotekutt i egne utslipp. Sv mener at Norge må øke sin bistand om FNs klimamål skal nås og mener norske egeninteresser ikke skal komme i veien for dette målet. De begrunner dette med at “klimaendringene er et globalt problem som krever internasjonalt samarbeid og økt rettferdighet i forholdet mellom rike og fattige land”, og argumenter med at det er de “rike landene som har det historiske ansvaret for klimaendringene (SV, 2017, s.100). Sv mener klima bistanden er viktig for at vi skal klare å unngå at temperaturen stiger over 1.5 grader (Sv, 2017, s.23)

4.5 Miljøpartiet de grønne

Mdg er et parti som følger en grønn ideologi, hvor deres overordnet mål er et medmenneskelig samfunn i økologisk balanse. Samfunnets økonomi skal underordnes sunne økologiske prinsipper, og fremme fred og rettferdighet både nasjonalt og internasjonalt (Mdg, 2017, s.3). Dette partiet ønsker å gjennomføre et grønt skifte i Norge, som følge av at vi står overfor vår generasjons største fellesprosjekt, klimaendringer. Mdg sitter med én stortingsrepresentant i perioden 2017-2021.

Deres bistandspolitikk og internasjonal solidaritet er i høy prioritet. De grønne ønsker å gi minst én prosent av BNI i utvikling og humanitær bistand, men også én prosent ekstra til klimabistand (Mdg, 2017, s.82). De begrunner dette med at om verden skal “klare å gjennomføre FNs bærekraftsmål må klima- og miljøarbeid styrkes betydelig i utviklingspolitikken” (Mdg, 2017, s.82). Mdg argumenterer for at de ønsker mer finansielt åpenhet og vil utvide kravene til land-for-land rapportering, slik at bistandsmidlene blir brukt mer effektivt uten økonomiske misligheter. Norsk utviklingsbistand skal delegeres på mottakerens premisser, der midlene ikke bidrar til at landet blir bistandsavhengige. Partiet

argumenterer at nødhjelp og gunstige lån er nødvendige, men at det på lengre sikt må sette landene i stand til å produsere verdier og ressurser for å dekke egne behov og delta i verdenshandelen (Mdg, 2017, s.82). Partiet mener at sterke, lokale sivilsamfunn og bærekraftig næringsliv er en forutsetning for at fattige land skal få bedre levekår. Å styrke innsatsen til sivilsamfunnet og uavhengige medier vil styrke ansvarliggjøringen og offentligheten i mottakerlandet. For å følge Paris-Avtalen og FNs bærekraftsmål trenger man en systematisk omstilling som iverksetter tiltak på alle områdene. Mdg ønsker å jobbe for at industriland skal slette illegitim gjeld og skape et nasjonalt regelverk for ansvarlig långivning. Partiet argumenterer for at de ønsker å stimulere til at flere norske investeringer blir gjort i utviklingsland, slik at landet får en redusert ulikhet (Mdg, 2017, s.82).

De ønsker å styrke den humanitære bistanden for å hjelpe internt og regionalt fordrevne mennesker (Mdg, 2017, s.86). Partiet ønsker å stille krav til at om det blir brukt militærmakt, må dette kombineres med humanitær bistand for å sikre at menneskerettighetene blir opprettholdt og ønsker at alle FN-soldater får en grundig folkerettslig opplæring. De argumenterer også med at internasjonalt samarbeid er kritisk nødvendig om vi skal "skape en verden der færre mennesker fortvilet ser seg nødt til å forlate sine hjem" (Mdg, 2017, s.86).

De Grønne argumenterer at de vil prioritere tilgang på ren energi, en mer bærekraftig matproduksjon, bærekraftig og rettighetsbasert naturressursforvaltning i utviklingsland og argumenterer med at "Norge et spesielt ansvar for å finansiere en ekstraordinær innsats i en avgjørende tid for verdens klima" (Mdg, 2017, s.82). Partiet skriver at alle mennesker skal få muligheten til å leve rike, trygge og frie liv, der de rettferdiggjør dette med at bevaring og bærekraftig forvaltning av naturlige økosystemer vil hjelpe til med dette (Mdg, 2017, s.82). Norge og andre land som har tjent store penger på fossil energi, har et stort ansvar for å finansiere det grønne skiftet til utviklingsland. Dette med utslippsreduserende tiltak og tilpasning til klimaendringer (Mdg, 2017, s.82). De ønsker mer klimabistand til å bevare regnskogen og endre strukturer som bidrar til ødeleggelse. Mdg sin énprosent til klimasatsing vil doble den nåværende innsatsen, der de sier det er viktig at denne prosenten ikke går på bekostning av bistand til utviklingshjelp og humanitære kriser.

Kapittel 5. Partienes rettferdiggjøring

I dette kapitlet skal jeg drøfte det empiriske materialet funnet i *kapittel 4*, som er de ulike argumentene om bistandspolitikken til Ap, Frp, Krf, Sv og Mdg. Drøftingen av empirien fra partiene er delt inn i utviklingsbistand, humanitær bistand og klimabistand, dette for å få en bedre oversikt over ulikheten når partiene rettferdiggjør sin bistandspolitik. I politikk er det også noen verdier samtlige av partiene har, hvor de blant annet ønsker offentlig anerkjennelse om sin politikk, noe de gjør med overtalelse og påvirkning av befolkningen. Derfor kan det virke som om samtlige argumenterer med en *berømtorienterte verdiorden* i sin politikk. Selv om flere partier argumenterer med samme verdiorden er det viktig å vite at det ikke betyr at de har samme politikk. Partiene kan ha lik politikk med ulike argumentasjon, og de kan ha ulike politikk med lik rettferdiggjøringen (verdiorden).

5.1 Utviklingsbistand

Det er mange uenigheter mellom partiene rundt bistandspolitikken til internasjonal utviklingsarbeid, både innen fremgangsmåte, strategi og støtte. Ap argumenterer for at de ønsker en solidarisk utviklingsbistand, der mye av argumentasjonen baserer seg på likhet og solidaritet, altså en *kollektiv verdiorden*. De rettferdiggjør også sin politikk med at om Europa enes i sin politikk vil tiltakene bli mer effektive og langsiktige, noe som tilsvarer en *industriell verdiorden*. Ap argumenterer om utviklingslandene skal få størst økonomisk vekst og bli konkurransedyktig i det globale markedet, må Norge satse på utviklingsland der norsk kompetanse kan komme til nytte, noe som tilsvarer en *markeds verdiorden*. Partiet argumenterer at “rettferdig fordeling ikke bare et viktig politisk og sosialt mål, men har også vist seg som det beste grunnlag for varig, inkluderende og bærekraftig vekst” (Ap, 2017, s.91). De rettferdiggjør også at de ønsker at “ren energi skal videreutvikles og integreres i klimasatsingen i utviklingsbistanden” (Ap, 2017, s.92), noe som tilsvarer en *grønn verdiorden*.

Frp har veldig ulik politikk innen utviklingsbistand enn Ap, selv om de argumenterer med flere av de samme verdiordenene. Partiet ønsker også å effektivisere bistandsmidlene, men med en annen strategi enn Ap, Krf, Sv og Mdg. Frp argumenterer for at de ønsker å “begrense statlig bistand og antall land som er bistandsmottakere” (Frp, 2017, s.57) for å redusere mulighetene for økonomiske misligheter og øke effektiviteten til færre land. De

mener “Norge må stille krav om strukturelle reformer i mottakerlandene med mål og forventninger om at landene på sikt blir uavhengig av bistand” (Frp, 2017, s.57) og land som ikke får til dette, mister sin bistand. En annen grunn til reduksjonen av bistand er at partiet vil prioritere norske interesser først (Frp, 2020), noe som tilsvarer en *hjemlig verdiorden*. Frp skiller seg fra Ap med at de ønsker å åpne opp for frihandel slik at det ikke rammer utviklingsland, noe som tilsvarer en *industriell og markeds verdiorden*. Dette mener partiet vil føre til større utvikling og en bedre kollektiv velferd, altså en *kollektiv verdiorden*. Partiet rettfærdiggjør ikke noe av sin utviklingsbistand med tanke på en bærekraftig utvikling, noe som skiller partiet fra Ap, Krf, Sv og Mdg. De argumenterer derimot med at de har tro på at vanlige mennesker er i bedre stand til å utføre bistandsarbeid, enn politikere, noe som igjen kan tilsvare en *hjemlig verdiorden*.

Krf argumenterer mye i sitt program for at de ønsker å bekjempe fattigdom og ivareta menneskerettighetene til alle, altså en *kollektiv verdiorden*. I likhet med Sv og Mdg rettfærdiggjør de dette med et ønske om å “øke bistanden til utvikling av bærekraftig og konkurransedyktig utvikling” (Krf, 2017, s.127), noe som kan knyttes til både *grønn* og *markeds verdiorden*. Krf argumenterer også mye for en reform som skal effektivisere utviklingsbistanden og sørge for at midlene ikke rammes av økonomiske misligheter med tilstrekkelige rutiner og måling av resultater, altså en *industriell verdiorden*. Sv ønsker i likhet med Ap, Frp, Krf og Mdg å ta vare på menneskers velferd og argumentere med en *kollektiv verdiorden*, men Sv skiller seg ut fra Ap, Frp og Krf med at de ønsker et evalueringssystem som ikke har så stor fokus på tallbasert mål. De ønsker en fleksibel bistandspolitikk der bistanden kan brukes på tiltak som har størst effekt, noe som tilsvarer en *industriell og prosjektorientert verdiorden*.

Åpenhet og løsere krav til bistand er noe Mdg, i likhet med Sv, ønsker i sin utviklingspolitikk, noe som tilsvarer en *prosjektorientert verdiorden*. Mdg argumenterer også mye for at de ønsker å styrke utviklingsbistanden for å klare å nå bærekraftsmålene. De argumenterer “for jevnere fordeling av ressurser mellom nasjoner og folkegrupper, ved at rike land reduserer vårt økologiske fotavtrykk til et bærekraftig og rettfærdig nivå” (Mdg, 2017, s.81), noe som tilsvarer både en *kollektiv* og *grønn verdiorden*.

De største ulikheten i bistanden er rettfærdiggjøringen til Frp i forhold til Ap, Krf, Sv og Mdg, dette på grunn av at Frp ønsker å redusere bistandsmidlene. Frp skiller seg også mest fra de

andre partiene, ved at de ikke prioriterer bærekraftig utvikling og klimabistand i sitt partiprogram. Selv om samtlige av partiene ønsker en kollektiv velferd, er ulikheten i graden de ønsker å gi opp egeninteresser for å gjøre dette veldig ulikt. Partier som Mdg og Sv ønsker en økning av beløpet, og argumenterer for at Norge må gi mer bistand for at FNs bærekraftsmål skal oppnås. Ap og Krf argumenterer for at de støtter énprosent målet, men at de begge vil forbedre strukturer slik at midlene blir brukt mer effektivt.

5.2 Humanitær bistand

Bistandspolitikken for humanitær nødhjelp hos de fem partiene er for det meste relativt lik. Samtlige av partiene ønsker en bistandspolitikk som støtter mennesker som er i nødsituasjoner på grunn av krig, konflikt og naturkatastrofer. Partiene ønsker at denne bistanden skal være forholdsvis fleksible slik at midlene delegeres etter nytte. Partiene har fokus på solidaritet og ønsker det beste for mottakerlandet som har behov for humanitær nødhjelp. I partiprogrammene argumenterer alle partiene med en *kollektive verdiorden* når de diskuterer om deres politikk skal støtte mennesker i nødsituasjoner. Ap, Krf, Sv og Mdg argumenterer med at de ønsker en forbedring av den humanitære bistanden, men med ulike argumentasjoner. For eksempel vil Ap “sikre at Norge er en stor og effektiv bidragsyter av humanitær bistand” (Ap, 2017, s.91), mens Mdg ønsker å “dele mer av vår rikdom for å bidra mer til å løse felles globale problemer som miljøutfordringer, fattigdom og humanitær nød” (Mdg, 2017, s.81). Frp sin argumentasjon til den humanitære bistanden nevner at de “vil imidlertid opprettholde den humanitære nødhjelpen” uten mer diskusjon.

Det er flere partier som argumenterer for at de ønsker å effektivisere den humanitære bistanden, dette ved hjelp av ulike elementer. Sv ønsker for eksempel å “Styrke etablerte nødhjelpsfond slik at de raskt kan reagere ved ekstraordinære eller akutte katastrofer” (Sv, 2017, s.102) og Krf argumenterer med at det er “behov for en reform av bistanden for å sikre fattigdomrettingen og for at den humanitære bistanden skal bli mer målrettet og effektiv over tid” (Krf, 2017, s.130). Frp argumenterer med at de ønsker å “oppmuntre til frivillig bistand gjennom humanitære organisasjoner” (Frp, 2017, s.57), av den grunn at de mener jobben blir gjort bedre av sivilsamfunnet, enn statlig bistand. Ap argumenterer også for at de ønsker å “sikre at Norge er en stor og effektiv bidragsyter av humanitær bistand, og arbeide aktivt for å forbedre koordineringen og responsevnen i det internasjonale humanitære systemet” (Ap, 2017, s.91). Det er en ulikhet i argumentasjonen hos partiene om hvordan de ønsker å

effektivisere den humanitære bistanden. Det som er felles er at Ap, Frp, Krf og Sv rettferdiggjør sin politikk med en *industriell verdiorden*. Mdg nevner ikke i sin politikk noe om hvordan de ønsker å gjennomføre sin humanitære bistand. Sv ønsker å styrke etablerte nødhjelpsfond, dette for å øke fleksibiliteten når humanitære kriser forekommer. Dette for at de ønsker at bistandsmidlene “raskt kan reagere ved ekstraordinære eller akutte katastrofer” (Sv, 2017, s.102). Sv argumenterer her med en *prosjektorientert verdiorden*.

I den humanitære bistanden er det relativt like motiver i politikken ut i fra analysen. Samtlige av partiene ønsker å fortsette å yte humanitær bistand til de som er påvirket av krig, konflikt og naturkatastrofer, uten å vite hvor mye partiene ønsker å sette av til dette. Partiene argumenterer her med en *kollektiv verdiorden*. Det som skiller partiene er argumentasjonen rundt hvordan de ønsker å gjennomføre bistanden. Ap, Frp, Krf og Sv ønsker en effektivisering av denne politikken og argumentere ved bruk av en *industriell verdiorden*. Mdg nevner ikke mye om sin humanitær bistandspolitikk, som følge av at partiet ikke har stor fokus på dette temaet i deres partiprogram. Sv er det eneste partiet som nevner at for at humanitær bistanden skal fungere effektivt, må den også være fleksibel, noe som tilsvarer en *prosjektorientert verdiorden*, noe de andre partiene ikke argumenterer for. Frp skiller seg fra Ap, Krf, Sv og Mdg med at de har en strengere politikk når det kommer til samarbeidsavtaler om flyktninger.

5.3 Klimabistand

Det er stor ulikhet blant partienes rettferdiggjøring til klimabistand, der partiene Sv og Mdg ønsker en stor økning av klimabistand samt en kraftig økning til støtte for bærekraftig utvikling. Ap og Krf ønsker å gå mot en bærekraftig politikk med klimabistand, mens Frp ikke nevner noe om klimabistand, men nevner at de ønsker en ansvarlig klimapolitikk i sitt partiprogram. Ap, Krf, Sv og Mdg argumenterer for at deres bistandspolitikk skal støtte til å bevare regnskogene, der samtlige argumenterer at dette er et tiltak som vil skape gode resultater på verdensbasis. Det er en felles rettferdiggjøring ved bruk av en *grønn verdiorden*, som følge av at samtlige av disse partiene (Ikke Frp) ønsker å ta vare på økologiske systemer og ønsker en bærekraftig fremtid. Selv om Ap, Krf, Sv og Mdg ønsker å støtte med klimabistand, er det likevel stor ulikhet på argumentasjonen rundt hvordan de ønsker sin politikk. Krf, Sv og Mdg argumenterer med at de ønsker et eget økonomisk beløp som skal gå til klimabistand, mens Ap ikke argumenterer noe om en egen én prosent eller fond til klima,

men at de ønsker å støtte økonomisk for strukturelle internasjonale klimatiltak, som de mener er mer effektivt. Ap, Krf, Sv og Mdg argumenterer med en *kollektiv verdiorden*, ettersom partiene tenker langsiktig og ønsker en kollektiv velferd for hele verden. Partiene Ap, Krf, Sv og Mdg ønsker alle en likhet og en rettferdig grønn omstilling, hvor partiene ønsker å gi bistand til fordel for hele verden. Ap, Krf, Sv og Mdg sin argumentasjon om klimabistand nevner alle en form for strukturell forbedring, slik at klima bistandsmidlene blir brukt mer effektivt med fokus på langsiktige mål, noe som kan det tyde på at disse fire partiene argumentere også med en *industriell verdiorden* i sin politikk om klimabistand.

Det kan virke som om Ap, Krf, Sv og Mdg hovedsakelig rettferdiggjør sin politikk om klimabistand med den *grønne verdiorden* og den *kollektive verdiorden*. Dette ser vi fordi argumentasjonen i deres partiprogram handler om å være bærekraftige og miljøvennlig, samtidig som at disse partiene ønsker en solidaritet med resten av verden. Frp argumenterer ikke i sitt partiprogram om klimabistand, men ut i fra deres kritiske klimapolitikk kan det regnes som en *markeds verdiorden*, dette fordi at bistanden kan begrense økonomisk utvikling. Som sagt tidligere, vil Frp prioritere norske interesser først og dermed stille seg kritisk til klimabistand, da det er vanskelig å se en effekt. Dermed argumenterer de med en *hjemlig verdiorden* her også.

5.4 Verdiorden hos partiene

En enkel presentasjon av funnene til rettferdiggjøringen av partienes bistandspolitikk.

Partiene	Verdiorden brukt i argumentasjon rundt de ulike bistands typene
Arbeiderpartiet	<p>Utviklingsbistand: Kollektiv verdiorden, Markeds verdiorden, Industriell verdiorden, Grønn verdiorden,</p> <p>Humanitær bistand: Kollektive verdiorden, industriell verdiorden</p> <p>Klimabistand: Grønn verdiorden, Kollektiv verdiorden, Industriell verdiorden</p>
Fremskrittspartiet	<p>Utviklingsbistand: Kollektive verdiorden, Markeds verdiorden, Industrielle verdiorden, Hjemlige verdiorden</p> <p>Humanitær bistand: Kollektive verdiorden, Industriell verdiorden</p> <p>Klimabistand: Markeds verdiorden, Hjemlig verdiorden</p>
Kristelig folkeparti	<p>Utviklingsbistand: Kollektiv verdiorden, Industriell verdiorden, Markeds verdiorden</p> <p>Humanitær bistand: Kollektiv verdiorden, Industriell verdiorden,</p> <p>Klimabistand: Grønn verdiorden, Kollektive verdiorden, Industriell verdiorden</p>
Sosialistisk venstreparti	<p>Utviklingsbistand: Kollektiv verdiorden, Prosjektorientert verdiorden, Industriell verdiorden</p> <p>Humanitær bistand: Kollektiv verdiorden, Industriell Verdiorden, Prosjektorientert verdiorden,</p> <p>Klimabistand: Grønn verdiorden, Kollektiv verdiorden, Industriell verdiorden</p>
Miljøpartiet de grønne	<p>Utviklingsbistand: Kollektiv verdiorden, Grønn verdiorden, Prosjektorientert, Industriell verdiorden</p> <p>Humanitær bistand: Kollektiv verdiorden</p> <p>Klimabistand: Grønn verdiorden, Kollektive verdiorden, Industriell verdiorden</p>

Tabell 5.1: *Verdiorden plassert på de ulike partiene basert på deres rettferdiggjøring av bistand.*

Kapittel 6. Konklusjon

I denne studien har jeg analysert hvordan partiene Ap, Frp, Krf, Sv og Mdg rettferdiggjør sin politikk om utviklingsbistand, humanitær bistand og klimabistand. I starten av studien fant jeg ut at det var en del ulikheter i rettferdiggjøringen av bistandspolitikken, derfor måtte jeg dele opp bistand i tre ulike kategorier for å få en bedre oversikt over hvilke bistandssaker partiene er uenige i. Målet var å finne ulikhetene og forskjellene i de fem partienes argumentasjon rundt bistand i deres partiprogram. For å kunne svare på dette brukte jeg et teoretisk analyseverktøy om argumentasjon (verdiorden), som Boltanski og Thévenot produserte for å finne ut motivene bak argumentasjonen til mennesker i ulike situasjoner. Datamaterialet ble innhentet ved hjelp av en kvalitativ litteraturstudie, der hovedempirien ble innhentet fra partiprogrammene til de fem partiene.

Oppsummert, etter at alt av empirien er adressert, kan vi konkludere med at rettferdiggjøringen av bistandspolitikken er relativt lik. Dette betyr ikke at politikken blant partiene er lik, men ut i fra studien viser det seg at de rettferdiggjør sin politikk med de samme verdiordenene gang på gang. Ulikheten i politikken er derimot relativt stor, dette er fordi partiene har ulike strategier for at bistandsmidlene skal bli brukt på en optimal måte ut i fra deres politikk. Når partiene rettferdiggjør sin politikk om bistand ønsker samtlige av partiene at bistandsmidlene skal brukes for å fremme levestandarden i utviklingsland og til mennesker påvirket av krig, konflikt og naturkatastrofer. De rettferdiggjør alle at de ønsker en effektiv, langsiktig og rettferdig bistand, der midlene ikke skal bli påvirket av økonomiske misligheter. Frp er partiet som skiller seg mest ut med at de ikke rettferdiggjør sin bistandspolitikken med noe om bærekraftig utvikling for utviklingsland. De argumenterer heller ikke for klimabistand, samt at partiet ønsker å redusere det totale bistandsbeløpet. De bruker ofte de samme verdiordenene i argumentasjoner, men med litt ulik balanse mellom de, noe som gjør at de ender litt ulikt i rettferdiggjøringen.

Jeg kan også konkludere med å si at dette emnet trenger mer forskning. Det kan være interessant å gjøre en kvalitativ litteraturstudie om samtlige av Norges partier som sitter i Stortinget, og ser på ulikheter bistandspolitikken. Her kunne også en videreutvikling av studien gått enda mer inn i dybden på ulikheten til bistandspolitikken. Noe denne studien kunne ha gjort annerledes er å ta utgangspunkt i et mindre antall partier, noe som ville ført til en dypere analyse og et mer informativt resultat blant partiene.

Litteraturliste

Empirisk Materiale: Partiprogram

Arbeiderpartiet (2017-2021) Alle skal med. Hentet fra:

https://res.cloudinary.com/arbeiderpartiet/image/upload/v1/ievv_filestore/712bd5b874e24958b84c14fbef5b1a98afbfc8ae1e464cac9bcad06f24f2a85f

Fremskrittspartiet (2017-2021) Prinsipp og handlingsprogram. Hentet fra:

<http://flippage.impleoweb.no/frp/b8188708c47948288727ef8f91683698/FRP-Program-2017-2021.pdf#page=1>

Kristelig folkeparti (2017-2021) Det handler om mennesker. Hentet fra:

<https://krf.no/politikk/politisk-program/>

Miljøpartiet de grønne (2017-2021) Ta vare på fremtida. Hentet fra:

https://d3n8a8pro7vhmx.cloudfront.net/mdg/legacy_url/98/Arbeidsprogram_2018_v2.pdf?1554817376

Sosialistisk venstreparti (2017-2021) Ta kampen for et varmt samfunn. Hentet fra:

<https://www.sv.no/politikken/arbeidsprogram/>

Annent litteratur:

FN (15. Januar 2019) Nødhjelp. Hentet fra: <https://www.fn.no/tema/fattigdom/noedhjelp>

Frp (8. Oktober 2020) Norske interesser må prioriteres først.

Hentet fra: <https://www.frp.no/nyheter/norske-interesser-ma-prioriteres-forst>

Gisle Andersen (2017) *Parlamentets natur. Utviklingen av norsk miljø- og petroleumspolitik*. (doktoravhandling). Universitetet i Bergen, Bergen. Hentet fra:

<https://bora.uib.no/bora-xmlui/bitstream/handle/1956/17023/parlamentets-natur.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Grønmo, S (10. Januar 2012) Kvalitativ og kvantitativ metoder: Begreper og distinksjoner.

Hentet fra: <https://www.idunn.no/st/2012/01/art05>

Hegertun, N (13. April, 2018) Hva er bistand?

Hentet fra: <https://www.civita.no/politisk-ordbok/hva-er-bistand>

Norad (20. April 2021) Slik brukes bistandsmilliardene: Sterk økning i helsebistanden, mer til de fattigste i koronaåret.

Hentet fra: <https://www.norad.no/aktuelt/nyheter/2021/slik-var-norsk-bistand-i-2020/>

Norad (13. April 2021) Korona ga rekordhøy internasjonal bistand. Hentet fra:

<https://www.norad.no/aktuelt/nyheter/2021/korona-ga-rekordhoy-internasjonalt-bistand/>

Norad (18. Mai 2020) Slik brukes de norske bistandsmilliardene: Syria får fortsatt mest, mens Brasil har røket ut.

Hentet fra: <https://www.norad.no/aktuelt/nyheter/2020/slik-var-norsk-bistand-i-2019/>

Norad (20. Mars 2020) Framgang i kampen mot korrupsjon og økonomisk mislighold i

bistanden. Hentet fra:

<https://www.norad.no/aktuelt/nyheter/2020/framgang-i-kampen-mot-korrupsjon-og-okonomisk-mislighold-i-bistanden/>

Norad (07. Februar 2018) Ni av ti nordmenn er for bistand.

Hentet fra: <https://www.norad.no/aktuelt/nyheter/2018/ni-av-ti-nordmenn-er-for-bistand/>

Regjeringen (13. April 2021) Rekordhøy norsk bistand.

Hentet fra: https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/oecd_tall/id2844317/

Saue, O. (5. Oktober 2020) Norge krevde tilbake bistand etter svindel, trusler og utpressing.

<https://e24.no/internasjonaoekonomi/i/IE1dq7/norge-krevde-tilbake-bistand-etter-svindel-trusler-og-utpressing>

Skarpenes, O. & Hestholm R., (2007) *Den "nye" fransk pragmatismen*. Sosiologiske årbok (1-2).

SNL (4. Januar 2021) Utviklingsbistand. Hentet fra:

<https://snl.no/utviklingsbistand#:~:text=Utviklingsbistand%20er%20internasjonal%20bistand%2C%20alts%C3%A5,sikt%20avskaffe%20fattigdom%20i%20utviklingsland.>

Speed, J. (27. Oktober 2020) Frp: Vil «hjelp de mange, ikke de få», og kutte 11 milliarder kroner i bistand. *Bistandsaktuelt*. Hentet fra:

<https://www.bistandsaktuelt.no/nyheter/2020/frp-vil-hjelpe-de-mange-ikke-de-fa-og-kutte-11-milliarder-kroner-i-bistand/>